

Bogatinji bodo glasovali za klerikalne milijonarje in gruntarje, reveži pa za stranko revežev, to je za socialne demokrate.

Kdo so liberalci?

Ta stranka ni prav nič več nevarna, ker je ne povoha niti pes več, kaj še da bi jo kdo volil.

To liberalni generali sami dobro vedo, zato so ustanovili še dve drugi novi stranki, ki naj lovita zanje kaline, to je:

- samostojna kmetijska stranka
- in narodno socialna stranka.

Liberalci, samostojneži in narodni socialisti so torej ena stranka. Vkljub temu, da love neuke ljudi kar na tri limanice, jih ne bo volil nihče, ker

1. Liberalci so najbolj kapitalistična stranka, to je stranka milijonarjev, verižnikov, vojnih dobičkarjev, veletrgovcev in bogatih bank.

2. Liberalci so največji sovražniki revnega ljudstva.

3. Liberalci so nam prinesli centralizem.

4. Liberalci so absolutisti in ne priznavajo ljudstvu nobene pravice.

5. Liberalci so poleg klerikalcev odgovorni za nove ogromne davke.

6. Liberalci s klerikalci vred nočejo ne davka na vojne dobičke in ne agrarne reforme.

7. Liberalci najbolj kriče po monarhiji in nočejo republike.

8. Liberalci niso storili doslej niti ene stvari za revno ljudstvo.

9. Liberalci so proti združništvu in proti hranilnicam, da bi bilo ljudstvo še dalje v pesteh oderuhov.

Reveži na eno stran, bogataši in vojni dobičkarji na drugo stran.

Vojni dobičkarji, gruntarji in milijonarji bodo volili klerikalno, liberalno in s samostojneži, reveži bodo volili pa stranko revežev, to je socialne demokrate. S to stranko pa ne!!

S katero stranko ne? S komunisti! Zakaj?

1. Komunisti so stranka norcev, barab in podkuplencev.

2. Med komunisti se zbira največji izmeček vseh strank.

3. Komunisti kandidirajo ljudi, ki so predsedeli vsled tatvine in podobnih „zaslug“ že vse zapore.

4. Komunisti gonijo revno ljudstvo v zapore in pred strojne puške.

5. To stranko vodijo faltrani študentje, katerim se ne ljubi delati in bi radi dobro živeli od ljudskih grošev.

6. Komunisti čakajo na revolucijo in pravijo, da se ljudstvu ne sme pomagati, da bo tem bolj nezadovoljno in tako tem preje „zrelo“ za revolucijo.

7. Komunisti hočejo pobrati revnemu kmetiču še oni košček zemlje, ki jo ima.

8. Komunisti hočejo vpeljati ruske razmere, kjer sedi par diktatorjev, milijoni pa umirajo od lakote.

Da s temi norci ne bo nihče volil, je več kot jasno. Ljudstvo bo šlo s tisto stranko, ki pravi, da se ne sme čakati šele na revolucijo, ampak pomagati revežem takoj, kolikor se le da, in to je socialno demokratična stranka.

Koga bomo volili?

Volili bomo vsi tisto stranko, ki je:

- za republiko,
- za avtonomijo Slovenije,
- za bolniško zavarovanje vsega revnega ljudstva,
- za socialno zavarovanje,
- za velike davke na vojne dobičke,
- proti indirektnim davkom,
- za agrarno reformo brez odškodnine,
- za absolutno vlado ljudstva samega,
- proti vsem vojnem,
- proti militarizmu,
- proti nadvladi uradništva,
- za socializacijo velikih podjetij,
- za pravice in svobodo revnega ljudstva.

Za vse te stvari je edinole socialno demokratična stranka, kar je pokazala še vselej, od svojega obstoja sem.

Tudi v Jugoslaviji je bila v vladi, ker je upala, da bo lahko na ta način koristila ljudstvu. Mnogo je storila, ni pa mogla vsega, zato je šla že po par tednih zopet iz vlade, klerikalci in liberalci pa sed še danes na mehkih ministrskih stolčkih in davijo ljudstvo.

Ne več dolgo! Dne 28. t. m. pride obračun z njimi, kajti vse revno ljudstvo bo

vrгло kroglicjo v ono škrinjico, na kateri bo napisana

socijalno demokratična stranka

ETBIN KRISTAN.

S tem bomo strli sedanje razmere, pogaženi bodo klerikalni in liberalni mogotci. Revno ljudstvo ne bo več hlapčevalo kapitalistom, vsi pod rdečo, socialno demokratično zastavo.

Ne bojte se klerikalno liberalnih groženj, kajti nihče ne bo vedel, s kom ste volili.

Živela socialistična in republikanska Jugoslavija.

Volilni red za ustavotvorno skupščino.

Ker se država boji, da bi se stepli posamezni zastopniki kandidatnih list za volilno mizo, za škrinjicami, ker se država boji, da bi se začeli ti zastopniki kandidatnih list bombardirati in obmetavati s kroglicami, zato določa člen 53, pa ravno ta člen: Najdalje v 35 dneh od dne ukaza o volitvah določi državni odbor (kje? v Beogradu!) za vsako volišče po enega sodnika, oziroma sodnega uradnika ali absolviranega pravnik, za predsednika volilnemu odboru. Torej ali sodnika, ali sodnega uradnika, ali absolviranega pravnik. Teh ali je toliko, da je pravzaprav vsakdo lahko predsednik volilnega odbora. Stvar je pa vendar ta: dr. Brejc. četudi spada vsaj pod tretji ali — je absolviran pravnik — ne more biti predsednik volilnega odbora niti v kurji, še manj pa v žabji vasi. — Ne more biti, četudi bi tiste dni ne imel kake nenadne politične griže. To pa zato ne, ker upravni uradniki skrbe pod vodstvom g. ministra za škrinjice, kroglice, poštenost pri volitvah pa bo nadzirala sodnja in advokati.

Določanje predsednikov za posamezna volišča, delitev teh častnih naslovov je izvršil državni odbor, naši časopisi so obelodanili njihova imena, radoveden sem le, če je kdo teh predsednikov spopolnil s tem naslovom na svoji vizitki vrsto častnih naslovov. Imeli bomo torej za volitve ljudi, ki jih bomo morali nazivati: „g. predsednik 28. novembra“.

Skupnost zemlje pa ni vodila samo k rastočemu zmanjševanju posameznih zemljiščnih deležev, ovirala je ob enem tudi kmete, da bi povečali donos svojih zemljiščnih deležev s prehodom k racionalnejšemu in intenzivnejšemu gospodarstvu.

Solidarna odgovornost vseh članov kmečke občine za davke in dajatve posameznika je poniževala delavsko energijo kmetov: delavnejšega gospodarja so mogli dnevno pozvati na odgovor za neplačane davke ali površino lenega. piščevanju vdanega soseda. Novo razdeljevanje zemlje po preteku gotovega časa je napravilo večje melioracije, ki so se izplačale šele po daljšem času, nemože: kdo bi hotel trošiti večje svote za namakanje ali izsušenje zemlje, ki bi mu mogla biti pri novi razdelitvi odvzeta? Tudi ni mogel dobiti kmet kapitala za melioracije: ker ni bil zemljiščni delež kmetova last, ga tudi ni mogel zastaviti, ali obremeniti s hipotekami. Ker je bil kmetu hipotečni kredit zaprt, je bil omejen na osebni kredit. Ako je bil primoran iskati posojila, je bil izročen na milost in nemilost nainesramnejšemu oderuštju. Melioracijskih posojil vobče ni mogel dobiti.

Pri novi razdelitvi zemlje so kmetie skrbno pazili, da je dobil vsak član kmečke občine popolnoma enak delež glede

velikosti in kakovosti. Vsak zemljiščni delež je obstajal iz večjega števila malih, raztresenih zemljiščnih koščkov. Vsak gospodar je bil podvržen predpisom občine glede obdelovanja zemlje in časa setve in žetve. Ledina pa je služila vsem kmetom kot paša. Prehod k višjemu, intenzivnejšemu načinu gospodarstva ni bil dovoljen.

Čim bolj je rastle število kmečkega prebivalstva čim manjši so postajali zemljiščni deleži, tem bolj je bilo kmetstvo prebivalstvo prisiljeno povečati niive na račun pašnikov, da bi si s tem zagotovilo vsakdanji kruh. Z zmanjševanjem pašnikov pa so morali zmanjševati število živine. Na tisoč desiatin kmečke zemlje je odpadlo l. 1870 664, v l. 1900 pa samo še 602 glav delovne živine. Zmanjšanje števila živine pa je pomenilo poslabšanje gnojenja zemlje zmanjšanje zemeljskih donosov, pogostejše slabe letine.

Iz vseh teh vzrokov so bili hektarni donosi kmečkega poljedelstva zelo nizki. Povprečno je znašal l. 1901—1905 donos na hektar pri rži v Rusiji 7.4 meterskih stotov, v Nemčiji 15.6, v Angliji 17, v Belgiji 21.3 m. st. Skupnost polja je povzročila ne samo zmanjšanje zemljiščnih deležev na posameznika, temveč tudi, da so obdelovali to zemljo irracionalno, in da je ta mani donajala kot bi bilo pričakovati od niene velikosti. Ker so bili pri-

siljeni obdelovati zemljo brez posebnih zboljšav, niso mogli kmetie porabiti svoje delavne moči na svojem prebivalnem zemljišču. V l. 1900 bi bilo potrebno po uradnih podatkih za ospravo žetve na deležni zemlji 11 milijonov delavskih moči, medtem ko je bilo v resnici na razpolago 44 milijonov delazmožnih oseb. V času, ko je primanikovalo že na vsem zahodno- in srednjevropskem poljedelstvu ljudi, je bilo v ruski vasi izobilje nezaposlenih delavnih moči. Naravno je, da ni mogla vse preozka primitivno obdelovana zemlja preživeti teh nezaposlencev. Povprečno je zaostajal žitni donos deležne zemlje okoli 17% za eksistenčnim minimumom kmeta, donos klate okoli 41% za tem, kar je bilo potrebno za prehrano kmetove živine.

Kmečko prebivalstvo je bilo vsled navedenega prisiljeno iskati zaslužka z obdelovanjem gosposke zemlje. Tako je imela skupnost zemlje na koncu isti učinek kot veliki rop kmečke zemlje v letu 1861 in visoka odmera odveze: prisilila je kmeta klub odpravi tlačanstva, da je še nadalje obdeloval zemljo graščaka: tudi ona je imela namen obdržati na korist gospode staro tlačanstvo v spremenjeni obliki. Agrarni komunizem je služil fevdalizmu.

(Dalje prih.)

Sedaj pa začne predpis za člane volilnih odborov. Na dan pred volitvami ob treh popoldne se morajo sestati vsi člani volilnega odbora ali njih namestniki v poslopju (torej v prostoru), kjer se bo vršilo glasovanje, in tu sprejeti proti potrdilu od občinskega urada potrebno število skrinjic in zaboječkov s kroglicami, abecedni volilni imenik, knjigo za vpisovanje glasovalcev, knjigo za pisanje zapisnika, kandidatne liste, občinski pečat. Torej precej, samo ne knjige za babice in občinskega bika.

Glavno je, da se sestanejo člani volilnega odbora ob treh popoldne v prostoru, kjer bodo drugi dan glasovali. Ob treh, po novem ob petnajstih, po srednjeevropskem času, ne oziraje se na zmešane cerkvene ure. Ves volilni odbor pregleda skrinjice, zlasti ako so usta skrinjice, skozi katera gredo (boljše bi bilo, skozi katera vlagajo volilci) kroglice, odprta in nezamašena. Vsak član volilnega odbora naj torej vtakne v sleherni skrinjico ne svoj nos, ampak svojo desno, pravo možjo roko. Kdor je pa zelo levičen, lahko tudi levo. Potem pritrđijo skrinjice na volilno mizo, — globna tišina! — nasproti mizi, za katero bodo sedeli člani volilnega odbora. Nato morajo skrinjice zakleniti z vsemi tremi ključi, ter jih zapečatiti, pa ne s sedmimi pečati, vse pa tako, da so usta skrinjice popolnoma zaprta. En ključ vzame predsednik volilnega odbora, drugega občinski odbornik, tretjega pa predstavnik ali njegov namestnik dotične kandidatne liste. Če predstavnika kake kandidatne liste ne bo, bo vzel ključ predsednik. Na vsako skrinjico pa se prilepi zunaj kandidatna lista. Predsednik volilnega odbora bo potem še določil število zapisničarjev in drugo, potrebno — seveda še uradni zapisnik. Brez tega ne gre. — Po podpisu pa odhod. Vrata volišča zapro, ker člani ja nimajo repa, jih zaklenejo in zapečatijo. Naposled določi volilni odbor stražo, pa ne iz svoje srede — ki mora neprestano stražiti poslopje, kjer se bo glasovalo.

Predstavniki, naše kandidatne liste, pazite, da bo ta začetek dober. Da bo začetek, kot ga predpisuje zakon in določajo paragrafi.

Drugi dan ob sedmih zjutraj pa se zopet snide, sestane volilni odbor. Morda bo kak predstavnik SKS, JDS ali druge kandidatne liste malo zamudil, nevajen zgodnjega vstajanja. Pa nič ne dene. Ob sedmih zjutraj se bodo začele volitve. Kar so včeraj zapečatili, bodo danes odpečatili, kar so včeraj pregledali, bodo danes ponovili, in ker se bodo prsti do takrat že ogreli, bodo dejanski stan tudi zapisnikovali. Nato se začne sprejemanje glasov — dobesedno tako jasno pravi postava. —

Ker ve vsakdo za človeške potrebe, zato je določeno, da bodo šle volitve na prei četudi bosta sedela za mizo samo dva člana volilnega odbora. Eden izmed njih mora biti vedno predsednik volilnega odbora ali občinski odbornik, ki je član volilnega odbora, in — zopet pride ali — ali njegov namestnik.

Predstavniki naše kandidatne liste pa naj pomnijo: Ako odide predstavnik ene kandidatne liste z volišča, ne da bi pustil namestnika, se volitve nadaljujejo tudi brez njega; v zapisniku se mora to zabeležiti.

Sedaj začne novo dejanje. Volilni odbor sedi, debeli predstavniki na trebih prekrižane neobdelane roke, vsi pa z resnimi obrazi in zavestjo važnosti trenutka sprejemajo glasove.

Nihče ne sme stopiti na volišče z orožjem ali pa z orodjem, porabnim za boj. Tudi policaji in žandarji, ki pridejo volit, ne smejo imeti prepasane bridke

sablie. Dovoljeno pa je, da ima volilec pipec v žepu, in celo tak pipec, ki je koškojemu vratu nevaren.

Da so mislili pri sestavi volilnega reda na vse, je najboljši dokaz člen 62, ki pravi: V sobo, kjer se glasuje, je volilce spuščati po vrsti, po enem ali več, nikakor pa ne več, nego pet naenkrat. Torej: po enega, po več ali največ pa po pet.

Volilni odbori bodo sprejemali, volilci pa bodo na voliščih oddajali svoje glasove. — Ko bo vstopil volilec v glasovalno sobo, bo moral glasno povedati, kdo je, čegav je. Nato pa bo tiho oddal svoj glas. Dobil bo kroglico, ki jo bo vrzel v skrinjico. Kajne, čuden je ta način oddajanja glasov! Dobro pa je, vsaj ne bo župnik vedel, kakšen je bil volilčev glas. Zato, sodrug! neustrašeno oddajte glas za socialno-demokratsko stranko. Župniku lahko desetkrat prisežete, da boste volili klerikalno listo. Toda, ta prisega ni veljavna in če grozi župnik s kaznijo, zlorablja svojo oblast in dela vedoma „greh“.

Kandidatje JSDS. in KDZ.

Za kranjsko okrožje:

1. Etbin Kristan, pisatelj, Ljubljana.
2. Anton Kristan, ravnatelj, Ljubljana.
3. Ivan Tokan, strokovni tajnik, Ljubljana.
4. Josip Pintar, žel. skladiščnik in posestnik, Jesenice-Kranjska gora.
5. Jožef Košir, posestnik, Gozd pri Trziču.
6. Karol Mršek, posestnik, Ravnik pri Cirknici.
7. Alfred Plčinin, železničar, Radeče.
8. Janez Kerhavec, posestnik, Gradec, Bela Krajina.
9. Vencel Malavašič, dimnikar, Vrhnika.
10. Josip Ravnik, železničar, Selo pri Mostah.
11. Franc Krell, posestnik, Virje pri Medvodah.
12. Ivan Bedina, čevljar v Trziču.

II.

1. Zvonimir Bernot, zasebni uradnik, Ljubljana.
2. dr. Ljudevit Perič, odvetniški koncipist, Ljubljana.
3. dr. Anton Sagadin, ravnatelj »Nezgodne zavarovalnice«, Ljubljana.

Namestniki:

1. Stanko Likar, koncipist Ljubljana.
2. Vinko Zore, uradnik, Ljubljana.
3. dr. Milan Korun, odvetnik, Ljubljana.

Za mesto Ljubljana:

1. Etbin Kristan, pisatelj, Ljubljana.
2. Albin Prepeluh, publicist, Ljubljana.
3. Ignacij Mihevc, strokovni tajnik, Ljubljana.
4. Josip Udovč, železničar, Ljubljana.

Za štajersko okrožje:

1. Etbin Kristan, pisatelj, Ljubljana.
2. Filip Kisovar, bivši rudarski tajnik in mali posestnik v Rogozi.
3. Jožef Kopač, zasebni uradnik, železničarski tajnik in begunec, Ljubljana.
4. Rudolf Golouh, urednik ig begunec, Ljubljana.
5. Ivan Krušič, rudar v Trbovljah.
6. Franc Koren, pekovski mojster v Celju.
7. Ferdinand Valenčak, rudar, Velenje.
8. Ivan Hojnik, predsednik strokovne komisije v Mariboru.
9. Franc Hočnik, rudar v Lešah na Koroškem.

10. Franc Postrak, strojevodja v Mariboru.

11. Matija Babler, posestnik v Spodnji Polskavi.

12. Alojzij Leskovšek, tajnik strokovne komisije in vojni invalid v Celju.

13. Ivan Šegula, železničarski mizar v Ptuiju.

14. Peter Rois, viničar pri Sv. Marjeti.

15. Simon Škerlovnik, delovodja v Ribnici na Pohorju.

16. Anton Podpečan, posestnik v Ljubnem v Zg. Savinski dolžini.

II.

1. Dr. Milan Korun, odvetnik, Ljubljana.
2. Zvonimir Bernot, zasebni uradnik, Ljubljana.
3. dr. Anton Mrak, komisar, Ljubljana.
4. Dr. Celestin Jelenec, odvetnik, Ljubljana.
5. Filip Uratnik, zasebni uradnik, Ljubljana.

Namestniki:

1. Dr. Fran Petrič, absolviran jurist, Ljubljana.
2. Slavko Likar, koncipist, Ljubljana.
3. Dr. Ljudevit Perič, odvetniški kandidat, Ljubljana.
4. Dr. Anton Sagadin, ravnatelj »Nezgodne zavarovalnice«, Ljubljana.
5. Vinko Zore, uradnik, Ljubljana.

„Neodvisni socialisti - komunisti“ vabijo.

Po podružnicah »Jugoslovanske socialno-demokratske stranke« in »Kmečko-delavske zveze« pošiljajo »neodvisni komunisti« na posamezne člane teh naših organizacij vabila, da bi kandidirali posamezniki na teh listah »boječih komunistov«, ki si ne upajo z imenom na dan.

Dovis te ta-le:

Maribor, 6. XI. 1920.

Cenj. sodrug! V smislu naše resolucije za enotno proletarsko fronto pri volitvah smo na trbovelski konferenci določili tudi Vas za našega kandidata, zato prosim, da podpišete priloženo izjavo s polnim imenom to je: ime, priimek, poklic in bivališče, ravno tako kakor je v volilnem imeniku ter jo vrnete po sodrugu, ki jo Vam donese. Sodružne pozdrave Gmainer.

Izjava:

Podpisani privolim, da nam predlagatelji priložene kandidatne liste kandidirajo na tej listi za volitve dne 28. novembra.

Trbovlje, dne 1. novembra 1920.

Našim sodrugom naj velja to kot opozorilo, da ne bodo nasedali tem ljudem! Na noben način ne bodo podprli »Kmečko-delavske zveze« do deželni. Uprimo se takim poizkusom z vso silo in poženimo take agitatorije, ki izdajajo proletarske vrste, skozi vrata.

Dopisujte samo na tajništvo »Jugoslovanske socialno-demokratske stranke« ali »Kmečko-delavske zveze«, Maribor poštni predal 22. Naši dopisi nosijo pečat: »Okrožna organizacija ISDS v Mariboru« ali »Okrožno tajništvo Kmečko-delavske zveze Maribor«. Torej pozor!

28. novembra pa bomo obračunali tudi s takimi »socialisti« in volili bomo

Jugoslovansko socialno-demokratsko stranko in Kmečko-delavsko zvezo!

Tajništvo ISDS in KDZ.

Maribor, poštni predal 22.

Sirite naš list!

Strašilo „Samostojne“ lazi po deželi.

Stranka liberalnih advokatov, velegruntarjev, bogatih birtov in štacnarjev v Sloveniji se imenuje »Samostojna kmečka stranka«. Naš list je že večkrat povedal, da ta stranka ni za malega kmeta, baitaria in kočarja, ampak mu je naravnost nevarna. Liberalci so namreč videi, da jih kmetstvo ne mara več, zato so bogati bankirji in advokati pa nekaj bogatih gruntarjev ustanovil novo stranko »samostojnežev« in našli večje število kmetov, da agitirajo za to liberalno stranko. In marsikateri kmet se jim je vsedel na lim. — Pri volitvah bo ta stranka tudi kandidirala, seveda ne smete misliti, da bodo postavili take ljudi za kandidate, ki vedo, kaj kmeta tare in kje bi se ubogemu kmečkemu ljudstvu pomagalo. O ne! Poslati hočejo v Beograd same velike gruntarje in milijonarje, pa advokate, ubogi kmet Tebi pa je zadosti da daš svoj glas!

V »Kmetijskem listu«, tako se imenuje njihov lažnjivi kliukec pripovedujejo na dolgo in široko, da so kmečka stranka, ki sprejema in se bori za interese kmetov, delavcev in ne vemo kaj še vse. V resnici pa imajo glavno besedo bogataši in advokati in so čisto navadni »Bauernfängerli«, kot pravijo samostojnežem Nemci.

Zdaj iščejo samostojneži zveze z hrvaškimi in srbskimi kmeti. In kmalu jo bodo seveda tudi našli. Kaj pa bo potem? Srbski in hrvaški kmečki bogataši imajo vsak toliko zemlje, da jo še pregledati ne morejo. To zemljo jim obdelujejo mali baitarji, katere so ti kmečki bogataši ogoljufali za zemljo. Naši veliki kmetje so naravnost berači proti tem Hrvatom in Srbom. Tudi nismo slovenski kmetje zmožni konkurirati s kmeti od tam doli, in pripetilo se bo, če bodo naši kmetje šli res v goljufivo samostojno da nas bodo spravili še ob to zemljo, ki jo danes imamo.

Tudi zoper agrarno reformo so samostojneži! Zakaj? Ker so hrvaški in srbski bogataši zavezniki naših samostojnežev in se boje, da bi jim zemljo pobrali tisti ubogi kočarji in kmečki delavci, ki jo morajo obdelovati. Zato so tudi naši samostojneži zoper agrarno reformo, ker bi tudi oni radi videli, da bi naši mali kmetje prišli še ob to zemljo, ki jo imajo in morali potem kot kmečki delavci delati pri požrešnih samostojnežih. Kar poglejte jih po vrsti te samostojneže. Bogataši Kušar, Drogenik, Urek in tako naprej! In to nai bodo kmečki rešitelji. Ne! V gospodarsko odvisnost, v suženstvo samostojnih bogatašev in hrvaških in srbskih graščakov hočejo spraviti nas, ki smo že danes obsojeni na težko delo pri teh bogataših!

Pa še nekaj moramo povedati!

Ti samostojneži ki so bili med vojsko oproščeni, ko smo mi na frontah stali in so si doma denar delali, so bili tudi veliki patrioti. Dobili so službe komisarjev, kjer so nam izganjali zaniž rep iz hleva rekvirirali žito, soloh pobrali revežem vse, kar ni bilo vzdano, so sedaj zopet veliki patrioti. Naša stranka in kmečko-delavska zveza je bila že takrat po svojem programu republikanska in še danes ni za cesarje in kralje, ker smo vsi poskusili v tej vojski kako hudo je, če ena sama kronana glava odloča o vojski in sklepa mtr. Zato bodo naši poslanci in zastopniki nastopili v Beogradu zato, da bo Jugoslavija republika. Samostojneži so pa zoper republiko, ker mislijo, da bodo pod okriljem kralja, ki ni izvoljen človek in z kanoni in soldati lažje tlačili ubogo ljudstvo in dobivali zato potem še različne podpore za njih falirani »Ekonom« in Kmetijski list. Zavezali so se tako kot dr. Korošec, klerikalci in liberalci,

da bodo, če bodo izvoljeni v Belgradu glasovali za monarhijo, to je za kraljestvo »Jugoslavijo«!

Kmetie! Taki so ti »samostojneži«. Laž in goljufija je njih sredstvo: zato pa naših pametnih kmetov in kmečkih delavcev ne bodo dobili, kajti ti bodo glasovali 28. novembra 1920 za Kmečko-delavsko zvezo.

Tudi v Nemški Avstriji so te samostojne šolobarde hotele kmečko ljudstvo, ki se je zvezalo z delavstvom, odtrgati in so nastopali samostojno pri volitvah v državni zbor, ali dobili so jih dobro po glavi, kajti delavci in kmetie, združeni v socialno-demokratski stranki, so dobili 66 poslancev, samostojneži pa samo 6 poslancev. In tako se bo godilo tudi pri nas, 28. novembra bo potreba liberalnih in samostojnih rogoviležev, ki se boje, da se revno ljudstvo na kmetih združi v boju za svoje pravice z delavstvom po deželi.

Korist militarizma.

Tudi v zmagoviti ententi se že pojavljajo glasovi proti neznosnemu jarmu, ki ga nalaga ljudstvu militarizem. Ne le v slovstvu, katerega zastopniki so med vojno strahovito trpeli, temveč tudi v dnevnem časopisju se opaža vedno močnejši odpor proti prenapeti vojaščini. Tako piše neki francoski časopis nastopno:

„Mladi Francoz mora dve, morda celo tri leta, prebiti v vojašnici, dočim more mladi Nемец ta čas študirati, trgovati, se oženiti, ustanoviti družino itd. Z eno besedo, premaganec je postal svoboden kakor zrak, zmagovalec pa ječi pod tornistro in sabljo, ne ravno preuljudnih podčastnikov. Nemčija ima nešteto sinov, ki posledje ne bodo več izgubljali časa v „Desno glej! Levo glej!“ — Francija je napol razljudena; kljub temu krade svojemu naraščaju najdragocenejša leta. Onstran Rena je obilo časa za priprave za najstrašnejšo vojno — vojno dela, industrije, z eno besedo, trgovinsko vojno. Ta vojna, v kateri ni premirja, ne miru, nas preseneti sredi naše vojaške igre, nas prisili na kolena, predno se prav zavemo. Zato vse naše žrtve, zato vsa prelita kri! Ironija usode zahteva, da moramo mobilizirati dvakrat stotisoč naših naimlašjih in naimočnešjih, da Nemčijo »prisilimo«, da se posveti koristnemu delu in „preprečimo, da bi svoj čas ne izgubljala v vojašnici.“

Pametne besede pametnega moža. — Sicer se dela tudi v Franciji na skrajšanje vojaške službe, čemur se seveda gospodje kapitalisti na vse kriplje upirajo. Vedo pač, da temelji njihova moč na krivici.

Tudi na Češkem se v tem pogledu razmere boljšajo. Tam vsaj poslušajo vojaštvu življenje olajšati in ga izobraziti. A pri nas? Avstrijakantski častniki in sirovi podčastniki trpinčijo moštvo, ki ga pošljejo daleč doli v zapuščeno Macedonijo. Upajmo da bo temu kmalu konec! Prilika se bo nudila 28. novembra, kar naj naši pristaši dobro zapomnijo!

Kmetje in viničarji, pazite se sleparjev!

Po deželi, zlasti po Štajerskem, se klati zadnji čas več zelo sumljivih ljudi, ki agitirajo zoper našo kmečko-delavsko zvezo in našo stranko.

Izvedeli smo, da se klati tudi neki Kavčič po vaseh z letaki, s katerimi bi radi klerikalci in lažisocialisti razbili našo K. D. Z. — Ta možakar prav žalostnega spomina je že večkrat pisal različne stvari v klerikalno „Stražo“ in ni prav nič

čudno, če so ga tudi zato podkupili. Ne dela ničesar, ima tudi več drugih dobrih lastnosti!

Iz poročil vidimo, da tudi denar pobirajo taki ljudje. Kmetje, pozor torej pred sleparji. Naznanite nam vse slučaje, da izročimo te klerikalce in lažisocialiste roki pravice!

Agrarni sveti.

Pravkar je prišla iz Belgrada vest, da je ministrstvo za agrarno reformo izdelalo naredbo, ki ukazuje, naj se ustanovi posebni agrarni svet, čigar naloga bo, odločati v posebno važnih vprašanjih, ki se tičejo agrarne reforme. V tem svetu bodo načelniki oddelkov agrarnega ministrstva, zastopniki drugih ministrstev, ki imajo z agrarno reformo kaj opraviti, zastopniki visokih kmetijskih šol v Zagrebu in Belgradu, zastopniki kmetijskih društev in 10 članov, ki jih bo imenovalo ministrstvo za agrarno reformo. Tudi pri posameznih agrarnih direkcijah se bodo ustanovili agrarni sveti, ki bodo sestavljeni na podoben način.

Pozdravljamo ustanovitev agrarnih svetov, ako bodo pokazali, da so kos svoji nalogi in da hočejo delati za resnično in takojšnjo izvedbo agrarne reforme. Žal, da se nam zbuja pri tem dvomi, zlasti odkar smo prišli na sled nečednim prerekanjem klerikalnih in liberalnih ministrov v Belgradu.

Klerikalci očitajo, da je minister Krizman odredil, naj se z izvedbo agrarne reforme počaka, češ, da se nikamor ne mudi. Minister za agrarno reformo je ost obrnil in trdi, da sta hotelja Korošec in Kovačević v ministrskem svetu doseči, da se izvedba agrarne reforme prekine, češ, da izrabljajo liberalci agrarno reformo v agitacijske svrhe. On, to je minister Krizman, zahteva, da se agrarna reforma z vso naglico izvede, še predno bo izbojevana volilna borba.

Tako se pereta dva zamorca, ki pa ostaneta oba črna. Mi poznamo to stvar z obeh strani in se ne bomo dali nikomur voditi za nos. Agrarno reformo bodo izvedli naši ljudje, ki jih bomo dne 28. novembra izvolili v konstituanto, kjer bodo zastopali koristi zatiranih slojev.

Dopisi.

Gornji grad.

V nedeljo dne 7. nov. ob 14. uri se je vršil v gostilni pri Banci od kmetov in delavcev dobro obiskan shod K. D. Z. Govornik s. Koren iz Celia nam je razvil program soc. dem. stranke in pomen volitev za konstituanto. Govornika so zborovalci mnogokrat prekinili z »Živio« klici in odbravaniem. Gornjegradčani smo že dolgo let občutili izkoriščevanje klerikalne politike v prid kapitalizma, sedaj se pa ne bomo več dali od njih za nos voditi. Najlepša slika klerikalcev je ljubljanski škof Bonaventura z svojim velikim nosostvom v naših kralih. Kristus ni vedel kam bi položil svojo trudo glavo, a naši sedajni cerkveni velikaši ne vedo, kje se začne in konča njih posest. Tudi liberalcev ne maramo! Agitirali bomo sedaj, ko smo izvedeli, kajta je prava organizacija za stromake, tako dolgo da bo vsak trin organiziran v KDZ. V vsakem še tako majhno in siromašno baitico, mora priti »Ljudski glas«. Dne 28. novembra bodo vsi, ki so z nami, volili soc. demokratično. Kroglico, katero bomo dobili v roko bomo spustili o tisto škatlico, ki bo imela za nositelja kandidatne liste Etbina Kristana, Živio Etibn Kristan! Živio jugoslovanska republika!

Avstrija.

Tudi Dunaj je praznoval včeraj obletnico proglasitve avstrijske republike. Dan je potekel mirno. Vršili so se shodi in obhodi. — Avstrija dere v gospodarski propad in ni več daleč dan, ko bo morala izjaviti, da ne more naprej. Naši rojaki na Koroškem se prav slabo počutijo. Entente ima še vedno strah, da se Avstrija ne spoji z Nemčijo in dela na vse kriplje zoper to. Niso pa mogli prepričati, da sta sklenila Avstrija in Nemčija trgovsko pogodbo. — Cene vsemu blagu so strahovito poskočile, ker so zvišali železniške tarife in carino. —

Češkoslovaška.

Med Češkoslovaško in Jugoslavijo je bila podpisana tudi vojaška pogodba proti morebitnim nakanam Madžarske. — Na Češkem se silno razširja proticerkveno gibanje. Duhovniki izstopajo iz katoliške cerkve in se ženijo, v semenišče ne gre nihče več. Ljudje se navdušujejo za izrek svojega predsednika, ki je dejal: »Z Dunajem smo že obračunali, sedaj pride na vrsto Rim.« Občinski zastopniki agitirajo za izstop iz katoliške cerkve.

Madžarska.

Iz Madžarske prihajajo lepe vesti o strahovladni, ki jo izvajajo častniki bele garde. Tam se nahaja tudi eno največjih gnezd habsburške propagande. Mogoče uživa tudi šušteršič kake dobrote odtod. Zadnji čas so se jele zanjo za nimate velesile. Poslale so ji opomin, naj do 15. nov. odobri mirovno pogodbo. To je dalo povod, da je mnogo politikov izstopilo iz vladnih strank. — V parlamentu razpravljajo o agrarni reformi. Kaj so sklenili, se še ne ve. — V Zapadni Madžarski se zbirajo čete, ki bodo baje branile, da bi prevzela deželo Avstrija.

Turčija.

se tudi upira podpisati mirovno pogodbo. Entente sile jo bodo k temu prisilile na ta način, da ji bodo odrekle vse kredite.

Na Krimu.

je general Wrangel proglasil obsedno stanje in čaka, da ga boljševiki znova namažejo.

Vera in šola v nevarnosti

vpiljejo klerikalci in Kmečka zveza; narodnost, država, vojaštvo in monarhija trepeta vpiljejo liberalci, somostojneži in lažisocialisti.

Mi pa pravimo:

visoki davki, milijonarji, grofje, bogati advokati, trpinčenje naših vojakov, ki so v Albaniji, in vse druge lumparije, katere so počeli liberalci, samostojneži, klerikalci in take bande so v nevarnosti, ker bomo s tem takoj pomedli, če boste vsi pravični kmetje, viničarji, dežavci in drugi trpinči glasovali 28. novembra 1920 za republiko, socialno-demokratsko stranko in Kmečko-delavsko zvezo.

☒ Iz naše države. ☒

Pozornost vseh je bila te dni obrnjena na jugoslovansko-italijanska pogajanja glede jadranskega vprašanja. Kako izpade? Ali pridemo do svojih pravic, ali nas bo požrešni tujec zopet poteptal. Zgodilo se je, česar smo se bali. — Italijani so prislepili zase vse Primorje in nam zaprli s tem pot na morje. Proti temu protestira ves pošten svet, ki ni podkupljen z ententnimi kapitali. Vsi smo mnenja, da je ta pogodba krivična in da ne sme držati. Prej ali slej moramo dobiti nazaj, kar je po vseh božjih in človeških postavah našega. Načelstvo soc. dem. stranke je izdalo o tej stvari izjavo, ki jo prinašamo na drugem mestu.

Pa še to Italijanom ni dovolj. Njih podkupljenec D'Annunzio je menda zasedel nekaj otokov, ki so bili prisojeni Jugoslaviji.

Zelo čudno ulogo igrajo pri tem naši odposlanci, zlasti Vesnič. Mož je znan, da ima zelo vitko hrbtenico in da se vedno do tal klanja vsemu, kar pride od zapada, to je od entente.

Nj se še poleglo razburjenje radi krivice, ki so jo nam prizadeli Italijani, Vesnič se že zopet klanja in pošilja čestitke italijanskemu kralju. In italijanski kralj hvali Vesniča, da je moder državnik. Kmetje! Vso Jugoslavijo nam bodo zadržali, ako bodo še dolgo na krmilu. Skrbimo, da kmalu izginejo. Blíža se čas, ko bomo mogli obračunati.

Po vsej državi se vrše seveda demonstracije proti italijanski pohlepnosti. A sedaj je vse zastoj. Po toči zvoniti je prepozno. Bomo videli, kaj prinese bodočnost. Do tedaj pa bo treba delati, delati in delati.

Razmejitvena komisija bo kmalu z delom gotova. Kakor vedno, tako se je pripetilo tudi pri tej komisiji, da so potegnili mejo tako, da je bilo pol posestva na jugoslovanski, pol na avstrijski strani. Ker pa tako stanje ni vzdržljivo, bodo gospodje sestavili nove komisije, ki bodo mejo popravljale in pa mastne dnevnice vlekle.

Varaždinskega župana Magdiča bodo menda odstavili, češ da je roval zoper državo.

Agrarna reforma v Sloveniji. V Sloveniji: brez zasedenega ozemlja pride v poštev za agrarno reformo okoli 240 veleposestev, ki merijo približno 238 tisoč ha. Ker ostane v smislu določil naredbe vsakemu veleposestniku 75 ha obdelane, oziroma 200 ha zemlje sploh, bo izvzeto od gori omenjene ploskovine okoli 48.000 ha sveta. Razlastilo se bo okrog 190.000 ha zemlje, ki sestoji večinoma iz gozdov, deloma iz njiv, travnikov, vrtov, vinogradov in pašnikov. Je tudi nad 11.000 ha neplodnega sveta. Za kritje potreb slovenskega kmeta se vpošteva v vsej Sloveniji pri agrarni reformi 35.000 ha rodovitne, obdelane zemlje. V navedenih številkah so všeta tudi veleposestva v glasovalni coni A. Ta sedaj odpadejo. Tako ostane v prvi vrsti Prekmurje, ki ima mnogo njiv in travnikov, ki spadajo v agrarno reformo. Drugod so večinoma gozdovi, ki se poddržavijo. Kmetijske pravice do paše in drvarenja v teh gozdovih se uredi s posebnim zakonom. Agrarna reforma v Sloveniji bo imela tedaj razmeroma maj obseg.

Nasilni železniški uradnik. Iz Osijeka se poroča: V soboto zvečer je železniški komisar Mandič dal po orožniku dovesti iz čakalnice III. razreda žensko, ki se je nahajala tam kot potnica. Iz svojega urada jo je dal odpeljati na svoje stanovanje, kjer jo je posilil. Ko je Mandič to ženo, ki je bila Črnogorka, pustil, je šla k upravitelju komisarju Čudiču in se tam pritožila. Čudič je Mandiča na mestu dal odvesti v preiskovalni zapor, vendar pa je Mandič našel ugodno priliko in je pobegnil.

Morje močvirja. Iz Sarajeva se poroča, da je ondotna policija razkrila društvo, ki se je pečalo samo s protinaravno nečistostjo. V tem društvu so bile tudi mnoge odlične osebe. Istočasno je prišla policija na sled tudi zelo razširjeni organizaciji mladih vlačgarskih deklic, večinoma starih do 13 let, ki so se sestajale z dečki od 15-16 let.

Danes je bil v Belgradu na srečen način izvoljen za patrijarha belgrajski arhierej Dimitrijo.

Ukinjenje praznikov. Ministrstvo za vere v Belgradu je stavilo gospodarsko-finančnemu odboru ministrov predlog, da se ukine večje število praznikov, da bi se s tem povečalo število delavnih dni.

Ljudsko štetje. Dne 1. januarja 1920 se bo izvršil po vsej Jugoslaviji popis prebivalcev, hiš in živine. Ministrstvo za socialno politiko je v to svrhu izvršilo vse potrebne priprave.

V dinarjih. V Sarajevu so pričeli trgovci davati v izlozbe na razno blago cene seveda v dinarjih. Pri tem pa se številke niso prav nič izpremenile, samo mesto kron so bili dinarji. Oblasti so proti takemu navajanju cen nastopile.

Na rudah bogata Meziška dolina, ki nam je bila edina od cele Koroške prisojena v senžermenski mirovni pogodbi, je za industrijo važna dolina. Po statistiki izvoz letno 500 do 600 vagonov svinca, 300 vagonov obratnega materiala, 1000 vagonov apna in 1000 vagonov lesa. Nadalje izvažajo ilovico, oglje, drva in cement.

Minister za notranja dela je izdal naredbo, da se izseljenci turške narodnosti, ki so se po

balkanski vojni svojevoljno izselili in se sedaj vračajo, ne smatrajo več za državljane. Isto velja glede kristijanov, ako niso tekom svetovne vojne zadostili svoji vojaški dolžnosti.

Poostrena kazen za oderuhe. Minister za notranje zadeve zahteva od parlamenta pooblastilo, da se sme kazen proti brezvestnim trgovcem zvišati do pet let zapora. Obenem bi se jim naj zaprla trgovina.

Prezgodnja zima. Od vseh strani prihajajo poročila o nenavadno hudem mrazu. Celó v Italiji, kjer je huda zima nekaj redkega, so bili te dni veliki snežni viharji. V Milanu je padel sneg 20 cm visoko. Iz Sarajeva poročajo, da je tam kazal termometer že 10 stopinj pod ničlo. Istotako hud mraz je v Avstriji, na Madžarskem itd. Take zgodnjenga mraza že dolgo let ni bilo.

Naši novi rekruti bodo vpoklicani na službovanje pri kadru: pehota v februarju, artileristi in konjeništvu pa v januarju prihodnjega leta.

Nenavadna nesreča. Posestnik Gregor Grabnar v Praprečah pri Ljubnem na Gorenjskem je oral, kar se naenkrat pogrezne zemlja in mu zasuje oba konja v globočino. Orač in gonjač sta se rešila. Zaradi oprave bodo skušali mrtva konja izkopati.

Novi bankovci. Kronsodinarski bankovci, ki jih imamo sedaj, so le začasni. Narodna banka se pogaja z neko ameriško tiskarno, da nam natisne nove bankovce na višnjevkastem papirju. Takrat bodo veljali samo dinarji, krone se odpravijo.

Nacionalizacija falske elektrarne. Dne 18. t. m. je bila v Ljubljani podpisana pogodba med švicarskimi in jugoslovenskimi interesenti glede nacionalizacije falske elektrarne.

Naša vojna odškodnina. Namesto prvotno določenih milijard hočeje sedaj zavezniki prepustiti naši državi kot vojno odškodnino vojni material ob solunski fronti, kar pa naša vlada odločno odklanja.

Dacarji se odpravijo? Po novem letu se baje misli izročiti pobiranje trošarine na vino finančni straži, a sedanji užitniški uslužbenci (dacarji) bi se odpustili.

Za pletarske tečaje v Kropl in Kamni gorici je dovolila vlada 20 tisoč kron.

Pobožnost „Ljudskega Glasu“ in „Domoljuba“.

Pod naslovom »Pobožni Lj. Glas« nas napada dični »Domoljub«, češ da smo brezverski, ker priporočamo svojim somišljenikom »Napreje«, in ker smo, kakor je naša navada, govorili o verskih stvarih s tistim spoštovanjem, ki jim gre.

»Domoljub« odgovarjamo kar naravnost. Mi nismo čisto nič »pobožni«, a tudi hlimbe ni v nas, katere je toliko v naših nasprotnikih. Mi vsak verski čut, ki temelji v srcu in ki je odkritosrčen, spoštujemo. Zato ne zlivamo gnojnice med verne ljudi in rabimo o vseh stvareh, ki se tičejo vere, dostojne izraze.

Stvar ima pa še drugo lice, kajne gospodje od »Domoljuba«? In tam vas peče. Mi vam povemo odkrito, da bomo puščali vaše versko prepričanje pri miru, a odločno se bomo borili proti zlorabi vere po duhovščini.

Opažamo, da se vračajo stari časi, ko je bilo duhovniku še vse dovoljeno, ko je bil on na deželi skoro neomajen gospodar. Zopet so začeli po stari navadi, s prižnice hujskajo žene zoper može, v spovednici podpihujejo ljudi drugega proti drugemu in sploh vporabljajo ves svoj vpliv, da bi si pridobili za bližajoče se volitve kaj glasov.

Vidite, gospodje, zoper to mi protestiramo, zoper zlorabo cerkve, prižnice in spovednice se bomo borili.

Kakor hitro bo duhovnik izvrševal le posel, ki mu gre, kadar bo opravljal le službo Kristovega namestništva, takrat bomo še bolj »pobožni« in iz naših ust ne boste čuli žal besede.

Dokler pa boste zlorabljali cerkev in vero v politične namene, toliko časa bomo proti temu delali. Ljudstvu se že odpirajo oči in kmalu bo zrlo v bodočnost jasnega pogleda. Da je to res, boste videli dne 28. nov.

Javno vprašanje na deželno vlado v Ljubljani radi viničarskega vprašanja.

Gospodje pri deželni vladi!

Šest mesecev že vlečete tisoče ubogih viničarjev, poljskih delavcev in dekel za nos z obljubami zboljšanim plač, obleke, živili in z bolniškimi zavarovanjem. Naš poslanec dr. Lončar je nato že opozoril vlado v Beogradu, okrajna glavarstva pa, ki so poverjena z rešitvijo te naloge, se nič ne ganejo. Okrajni glavarji, ki so pripadniki klerikalne in liberalne, oziroma samostojne kmečke stranke spe; zato zahtevamo takoj, da se zadeva preišče, kdo to zavlada in da se takoj reši, da ne bomo na zimno brez drv, živili, obleke in denarja in ne zopet tako stradali, kot do sedaj. Vemo, da so klerikalci in samostojneži proti pravični rešitvi viničarskega vprašanja, od vas gospodje pa zahtevamo, da ste pravični in ne strankarski. Če tega niste vstanu storiti, pa pojdite in pustite, da si ljudstvo samo izvoli ljudi, ki bodo vladali. Če znamo trpeti lakoto, bomo znali tudi vladati!

Zahtevamo takojšnjo rešitev viničarskega in poselskega vprašanja!

Viničarji iz sodnih okrajev Maribor, Št. Lenart, Ljutomer, Ptuj, Slov. Bistrica, Ormož.

Gospodarske vesti.

Naše državne železnice. Stroški za naše državne železnice za september so znašali 198 milijonov, 719 tisoč 300 kron, dohodki v istem mesecu pa 175 milijonov, 730 tisoč 181 kron, torej je bilo primanjkljaja 23 milijonov 989 tisoč 120 kron. — Državne železnice imajo 11 delavnic, v kojih se popravljajo lokomotive in vagoni in to v Nišu, Zagrebu, Ljubljani, Brodu na Savi, Banji Luki, Saplitu, Subotici, Velikem Bečkerek, Sarajevu, Mostaru in Usori. V Saplitu se ne dela radi težkih razmer. Kurilniških delavnic je v državi 9, kurilnic je 43, malih kurilnic 32.

Ukinjenje devizne centrale. Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno: Da se posli ukinitve devizne centrale na podlagi čl. 2 uredbe o reguliranju prometa z devizami in valutami čim prej likvidirajo, odredil je gospod minister za finance z odločbo z dne 2. novembra 1920 sledeče: Vse osebe ali firme, ki imajo obveze za osiguranje valute napram devizni centrali, morajo od danes dalje v roku enega meseca izpolniti in regulirati svoje obveze tako, da položijo osigurano tujo valuto kot dosedaj pri državni blagajni ali korespondentu Narodne Banke ali pa korespondentu ministrstva za finance v inostranstvu ter za njo prejmejo odgovarjajočo vrednost v dinarjih. Proti onim, ki v tem roku ne bi izpolnili svojih obveznosti, bo generalni inspektorat najstrožje postopal.

Prometno ministrstvo je dovršilo pripravljana dela za trasiranje proge, ki bo spajala Banat in Bačko. Proga se bo začela že te dni graditi.

Koliko je vreden denar drugih držav? Ameriški dolar 147—148 kron, avstrijska krona 34—35 v, čehoslovaška krona 1 krono 60 do 1 krono 65 vinarjev, francoski frank 9 kron 10 v, nemška marka 1 krono 82 v do 1 krono 86 v, romunski lej 2 kroni 22 v do 2 kroni 27 v, italijanska lira 5 kron 35 v do 5 kron 40 v, turška lira 5 kron 25 v do 5 kron 50 v, carski rubelj 1 krono do 1 krono 8 v.

Oddaja trt iz deželnih trtnih nasadov. S pobleščanjem poverjenstva za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo se vinogradnikom naznanja, da se bodo spomladi leta 1921, oddajale trte iz državnih trtnih nasadov v Sloveniji po teh-le cenah: 1. za 1000 komadov cepljenk prima 2000 K; za 1000 komadov cepljenk IIa 1000 kron; za 1000 komadov korenjakov Ia 500 kron; za 1000 komadov korenjakov IIa 250 K; 3. za 1000 komadov ključev Ia 100 kron; za 1000 komadov ključev IIa 50 kron. Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki prineso od pristojne občine tozadevno potrdilo. Vsem drugim naročnikom se bodo trte zaračunale za 100 odstotkov

dražje. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu v pristojni državni trtnici. Omot in dovoz na železnico ali pošto se zaračunaj posebe. Trte dobe le vinogradniki iz Slovenije, ki se zavežejo da bodo trte sadili na lastni zemlji. Pri dodelitvi korenjakov se bo oziralo v prvi vrsti na one naročnike, ki nameravajo zasaditi lastni matičnja, pri dodelitvi ključev pa na one naročnike, ki cepijo trte za lastni vinograd in ne za prodajo in ki doprinesejo tozadevna potrdila pristojne občine. Naročila se sprejemajo pri državnih trtnih nasadih in pri pristojnem vinarskem nadzorništvu (v Mariboru ali v Nov. mestu), in sicer najkasneje do dne 20. decembra 1920. Po tem roku se razdele trte sorazmerno med upravičene naročnike, katerim se dostavi tozadevna nakaznica. — Državno vinarsko nadzorstvo v Mariboru.

Direktni promet med Jugoslavijo in Madžarsko. Konferenca, ki bi se imela vršiti med delegacijo naše kraljevine in Madžarsko v svrhu sporazuma radi direktnega prometa med Budimpešto, Beogradom in Zagrebom, se ni vršila, ker niso došli madžarski delegati.

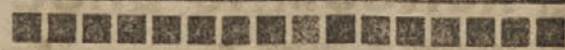
Socijalizacija tovarn na Češkoslovaškem. Češkoslovaška vlada je za poskušnjo izročila v občini Zlekon vse velike tovarne delavcem, ki jih bodo sami vodili. Del čistega dobička je namenjen za dobrodnele in prosvetne namene.

Naš izvoz in uvoz. V prvi polovici t. l. se je izvozilo iz naše države blaga za 465 milijonov, uvozilo pa za 1 milijardo in 300 milijonov, torej se je več uvažalo kot izvažalo za 840 milijonov kron. To pomeni, da smo v trgovski bilanci pasivni. Izvažali smo poglavitno les (za 920 milijonov) in žito (za 136 milijonov kron).

Čehi imajo živeža do Božiča. Češki ministrski predsednik je poročal, da imajo zaloge dovolj živeža do Božiča. Letošnja letina krompirja je bila dobra in skrbeli bodo, da bodo z njim preskrbljeni posebno premogovni kraji. »Kar se tiče masti in masla, je položaj boljši, kot je bil. Po pogodbi s kraljevino SHS smo si zagotovili 500 vagonov mesa in masti in ustanovili smo posebno komisijo, ki bo nakup izvedla.« Tudi preskrba z žitom je to leto boljša kot prejšnje leto. Iz domačega pridelka so nakupili 30 tisoč vagonov žita, iz inozemstva pa so dobili 17 tisoč vagonov žita. Seveda je predpisana množina žita, ki ga rabi Češka, 94 tisoč vagonov.

Letošnji pridelok sladkorne pese v Jugoslaviji je bil ugoden in kar je najvažnejše, je prevoz sladkorne pese že izvršen. Železnice so vso sladkorno peso že dostavile tvornicam sladkorja, vsled česar produkcija sladkorja ne bo trpela, kakor se je to zgodilo preteklo leto.

Prosta luka v Solunu. Grška vlada bo odredila potrebne kredite za predhodna dela, da se zgradi prosta cona v solunskem pristanišču. Z ureditvijo proste cone bo naša izvozna in uvozna trgovina dobila velike koristi in olajšave.

Sodrugji! Delavke in delavci, pazite na svoje organizacije, zakaj, še hujši boji nas čakajo!

Drobiž.

Nova postava glede zakona na Norveškem. Marsikateri zakon je vzrok velikih nesreč, ker je bil možki ali pa ženska ob času, ko je stopil ali stopila v zakon, bolna na kak spolni bolezn. Prav posebno pa je najstrašnejša teh bolezn, namreč sifilis, ki lahko zagreni zakon s strašnim in nepopisnim trpljenjem. Na Norveškem je stopila pred kratkim v veljavo nova postava, tika-joča se zakonov, soglasno s katero mora vsakdo, ki se možki ali ženi, pisмено izjaviti, da ne trpi na nobeni spolni bolezn, vsaj ne, da bi on vedel za to. Vedoma napačne izjave se bo kazensko zasledovalo. Če navede eden ali drugi del v tej izjavi, da trpi na lahki spolni bolezn, ga preišče zdravnik. Izid se sporoči drugemu delu, da lahko nato sam odloči, če hoče stopiti v nameravano zvezo ali ne. Če pričakuje kaka ženska

otroka ter prikriva to dejstvo, ali če kateri del spravi na svet otroka, ne da bi o tem obvestil drugi del, je ta novi zakon neveljaven ter ga oblasti razderejo.

Zmešnjave v Indiji. V Kalkuti je bilo 7000 predilnih delavcev vrženih na cesto, ker so pretepli nekega delovodjo. V Bombayu je prišlo med izprtim delavstvom in policijo do krvavih spopadov, kar je zahtevalo 13 žrtv. Iz Londona poročajo, da so izbruhnili tudi v drugih pokrajinah indijskega dominiona krvavi nemiri, iz katerih se lahko izcimi splošna vstaja. Tudi drugje kažejo znamenja, da Anglija ne bo mogla več dolgo-krotiti osvobodilnega gibanja v podvrženih kolonijah. Tako v južni Afriki, kjer ji dela organizirano delavstvo velike preglavice. V Port-Elisabetu je morala policija na uporne domačine streljati, da je napravila »red«. Bilo je okrog 40 mrtvih.

Ubogo znanstvo! »Pester Lloyd« piše o »svečani otvoritvi budimpeštanskega vseučilišča« v sredo 3. t. m.: Danes popoldne so otvorili na svečan način budimpeštansko vseučilišče. Pred slavnostnim dejanjem so zapeli v vseučiliški cerkvi »Veni sancte spiritus«. Mašo jebral papežev nunc Schioppa s številno asistenco. Prisotni so bili: nadvojvodi Josip in Josip Franc, nadvojvodinja Zofija, minister za uk in bogočastje Štefan Haller itd. Po maši je šel sprevod z narodnimi in papežskimi zastavami v avlo. Novi rektor je govoril slavnostni govor, ki mu je bil predmet — papeževa nadvlada! Nato je govoril še dekan teološke fakultete... Ubogo znanstvo v papistovski Madžarski, ubogo znanstvo, če bi prišlo tudi pri nas v roke »enorumenom« pobarvanim šarlatanom! Dobro, da bo 28. november enkrat za vselej zlomil njihovo sholastično frazerstvo! Slovenski delavec pa se zavedi kulturnega pomena naše zmage!

Novi ameriški predsednik. Republikanec Harding, za katerega je izvoljenih 351 volilnih moč (elektorjev) izmed vseh 531, torej večina 276, po številu glasov pa ima Harding pet milijonov. Vseh volilcev je bilo okrog 30 milijonov. Za Hardinga so glasovali vsi Nemci in Italijani, dočim so Jugoslovani in Čehi glasovali za demokratskega kandidata Coxa, ki bi bil pravi naslednik Wilsona. Harding je kandidiral na programu, naj se Amerika ne briga več za Evropo in naj tudi ne pristopi k zvezi narodov. Za Jugoslovane pomenja njegova zmaga velik poraz.

Življenje v klerikalnem raju. Dne 9. t. m. se je zgodil ob belem dnevu na ulici v Budimpešti, tem klerikalnem raju, ta-le dogodek: Mladi ljudje so na ulici pretepali nekega človeka. Na klicanje sta priskočila dva stražnika. Pretepači pa so na stražnika Solta ustrelili, drugega pa so ranili. Solta je kmalu nato umrl. — Tako izgleda torej v klerikalni državi, kakor je danes Madžarska. O pokoljih in pobljanjih na Madžarskem pišejo listi vsak dan. Obstoja še vedno razne klerikalne teroristične organizacije, ki na ta način širijo klerikalizem.

Pokolj v Armeniji. Ni naroda na svetu, ki bi toliko trpel, kot Armenci. Še pred vojno je bilo preko štiri milijone Armencev, sedaj jih je komaj poldrug milijon. Divji Kurdi in Turki so jih zaradi njihove krščanske vere naravnost po načrtu ubijali. Kakor poroča brzjav, se je sedaj vršil zopet grozovit pokolj. Turki, najnovejši zavzniki boljševikov, so zavzeli mesto Hacin, kjer se je branilo 10.000 Armencev. Vseh teh 10.000 so pri zavzetju Turki poklali in posekali.

Katoliška nestrpnost. Belgrajski »Politiki« piše srbski polkovnik, ki služi v Ljubljani, da je imel služkinjo, pošteno in dobro Slovenko, s katero je bil popolnoma zadovoljen in tudi deklet se je čutilo pri hiši popolnoma domače. Kar naenkrat deklet službo odpove. Na polkovnikovo prigovarjanje, naj se ne prenagli, ampak naj mirno pove, kaj ji ni prav, je odgovorila: Vsaj bi ostala prav rada, ampak ne smem — »duhovni oče« ji ne dovoli, da ostane pri pravoslavni krivoverciji. — Zadnji čas, da se cerkev loči od države.

Zbirajte za tiskovni sklad.

